

Leven vanuit de toekomst

Preek over Zondag 22 (ds. Jos Douma)

Lieve mensen,

Zitten wij niet heel vaak vast aan ons verleden? Aan wat er is gebeurd? Aan wat we hebben meegemaakt? Aan onze herinneringen? Mooie herinneringen, zeker. Maar vaak toch ook pijnlijke herinneringen. Momenten van diep verdriet, van angst, van hopeloosheid, van gekwetst-zijn, van mislukking. Het zit allemaal nog in ons, opgeslagen in ons geheugen en ergens in ons lichaam. Het verleden. We hebben allemaal een verleden. En we zitten er vaak aan vast.

Hoe zou ons leven eruit gaan zien als we vastzaten aan onze toekomst? Als we leerden om ons onze toekomst te herinneren? Als we in ons geheugen beelden van de toekomst zouden opslaan zodat we daaruit kunnen putten?

Ooit zei Willem Bilderdijk:

*In het verleden ligt het heden,
in het nu wat worden zal.*

Dat is als het om de werkelijkheid van deze wereld gaat helemaal waar. Je kunt vandaag niet begrijpen zonder gisteren, en je kunt morgen alleen maar vorm geven vanuit vandaag.

Maar het is niet waar in het koninkrijk van God. In het koninkrijk van God zeggen we niet: 'In het verleden ligt het heden'. Maar we zeggen: 'In de toekomst ligt het heden.' Ons heden ligt niet vast in het verleden, in wat er gebeurd is in ons leven. Niet in de successen die we behaald hebben. En niet in de pijn en de mislukking die ons overkwamen. Ons heden ligt in de toekomst. Wij mogen als christenen leren leven – en dat is een unieke manier van leven – wij mogen als christenen leren leven vanuit de toekomst. Wij mogen leren om vast te zitten, niet aan wat geweest is, maar wat komen gaat. Wij mogen leren om ons heden te leven terwijl het licht van de toekomst er al opvalt.

En hoe leren we dat? Door iets te doen wat heel bijbels is. Namelijk dit: gedenken. En nu verbinden we gedenken meestal met het verleden. We gedenken op 4 mei de slachtoffers van de oorlog. We gedenken de vreselijke gebeurtenis van 9-11, 11 september 2001, al weer bijna zes jaar geleden. Wij gedenken onze geboortedagen en onze huwelijksjubilea. Wij gedenken onze geliefden die gestorven zijn. En dat is allemaal goed.

Bijbel gezien gedenken we de grote daden van God. De Psalmen roepen ons op om te gedenken wat God heeft gedaan. Psalm 105 vers 3:

*Vraagt naar de HEER en naar zijn sterkte,
Naar Hem die al uw heil bewerkte.
Zoekt dagelijks zijn aangezicht,*

Gedenkt al wat Hij heeft verricht.

Gedenken is het tegendeel van vergeten. Daarover zegt Psalm 78:

*Wij zullen aan het komend geslacht vertellen
van de roemrijke, krachtige daden van de HEER,
van de wonderen die hij heeft gedaan.
Dan zouden zij op God vertrouwen,
Gods grote daden niet vergeten
en zich richten naar zijn geboden.*

En ik geloof dat dit gedenken, dit niet vergeten van de roemrijke en krachtige daden van God van groot belang is voor ons geestelijk leven en speciaal ook voor geestelijke vernieuwing van ons leven. Want het gaat niet om het weten ervan op zich, maar om de levensveranderende kracht van deze kennis! En heel in het bijzonder geloof ik dat het gedenken van de toekomst daarbij belangrijk is. Het gedenken van de toekomst - daar kom ik zo op terug. Maar laten we ons eerst een beeld vormen van de grote daden van God.

Je zou kunnen zeggen dat er in het grote verhaal van de Bijbel, het grote verhaal van God als kern vijf grote daden heeft.

A Schepping

B Exodus

C Kruis en opstanding van Christus

B' Pinksteren

A' Nieuwe schepping

In al deze daden komen we in aanraking met Gods eindeloze liefde en zijn krachtige glorie. We zouden nog een stapje verder kunnen gaan om dit grote verhaal van God in beeld te krijgen, namelijk als we ontdekken er een concentrische beweging in zit. De eerste schepping krijgt in de nieuwe schepping een tegenhanger. De Exodus, de uittocht uit Egypte als Gods schepping van het volk Israël heeft een tegenhanger in het Pinksterfeest als Gods schepping van een nieuw volk, de gemeente van Christus. En dan wordt het centrum van dit verhaal van God gevormd door leven en sterven, opstanding en hemelvaart van Christus.

--

Dat is Gods grote verhaal. En het is zo goed om dat verhaal te kennen en het elkaar te vertellen. Want er doen wel meer grote verhalen de ronde op deze wereld, naast het verhaal van de God van het christelijk geloof. Er is het verhaal van het communisme. Er is het verhaal van Boeddha. Er is het verhaal van evenwicht tussen goed en kwaad, licht en duister, yin en yang. Er is het verhaal van het goddelijke in mijzelf. Er is het verhaal van de maakbaarheid van deze

wereld. Grote verhalen die over ons worden uitgestort en voor je het weet neem je de verhalen of onderdelen ervan over.

Maar dan hebben we een ander verhaal gehoord. Het grote verhaal van God waarin onze kleine levensverhalen zijn opgenomen. Want daar gaat het me nu om: Zondag 22 richt onze blik op de toekomst, op de afloop van het grote verhaal van God waarbinnen mijn kleine levensverhaal een plek mag hebben. Want voor we het weten hebben we alleen nog dit leven voor ogen. En we leven in een cultuur van egoïsme en narcisme: we zijn heel erg met onszelf bezig. En je draait er zo maar in vast. Het kleine verhaal wordt zo maar een benepen verhaal, een zielig verhaal, een verhaal dat zo gecentreerd is rond je eigen ik dat er geen enkele uitweg meer is uit de cirkel van je bestaan, de cirkel van je eigen ego.

En dan komen we in de kerk om dat grote verhaal weer te horen. Om opnieuw te ontdekken dat we dat kleine verhaal van leven hier en nu mogen openbreken naar Gods grote verhaal dat ergens naartoe gaat, dat een doel heeft, dat een toekomst heeft.

Het viel me in de catechismus op dat er twee keer wordt gesproken over 'na dit leven':

- niet alleen mijn ziel wordt 'na dit leven' tot haar Hoofd Christus opgenomen;
- zal ik 'na dit leven' volkomen heerlijkheid bezitten.

Dit leven is het niet, wil de Catechismus maar zeggen. En onze ogen en onze harten worden gericht op de toekomst. Er komt een tijd (antwoord 57) dat we perfecte lichamen zullen hebben. Het hartstochtelijke streven naar perfecte lichamen hier op aarde, zoals we dat heel veel tegenkomen op televisie en in de reclame, behoort tot het overwaarderen van ons kleine levensverhaal dat geworden is tot een benepen levensverhaal: 'Mijn geluk hangt af van de perfectie van mijn lichaam.' In Gods koninkrijk leren we iets anders: ons lichaam dat vaak zo veel gebreken vertoont, zoveel schoonheids-foutjes, ons lichaam dat ons zo in de steek kan laten, datzelfde lichaam zal eens volkomen nieuw zijn. Dat leert ons om hier op aarde wel zorgvuldig met ons lichaam om te gaan, maar daardoor niet geobsedeerd te raken. Gezondheid is prachtig als een voorschot van wat komen gaat. Genezing is geweldig mooi als voorschot van wat ons te wachten staat. Maar beide willen ze ons de toekomst laten herinneren. Leven vanuit de toekomst betekent dan: rust vinden in de volmaaktheid van je lichaam als je de nieuwe schepping binnen gaat.

Er komt een tijd (antwoord 58) dat we volkomen heerlijkheid zullen bezitten. We mogen er naar uitzien. Alles zal volmaakt zijn. Alles zal lijken op Jezus. Onze gedachten zullen volmaakt zijn, onze woorden, onze daden, onze gevoelens, onze verlangens. Alles zal volmaakt zijn. Nu is dat nog niet zo. En dat helpt ons om verwachtingsvol te blijven. Dat helpt ons hopen op wat we nog niet zien. Dat is leven vanuit de toekomst.

--

Maar antwoord 58 laat ook nog een ander aspect zien dat me getroffen heeft. Er wordt over vreugde gesproken, over 'eeuwige vreugde in mijn hart'. En dat klinkt sommigen wellicht wat te zoetsappig in de oren. 'Eeuwige vreugde in je

hart.' Zou dat nu al kunnen dan? Moeten we daar maar niet wat minder hoogdravend over spreken?

Blijkbaar niet. Ik denk dat onze onwennigheid met die uitdrukking en ons ongeloof als het gaat om de realiteit van die vreugde te maken heeft met ons leven vanuit het verleden. Verleden staat vaak voor verdriet, pijn, mislukking, ongehoorzaamheid, zonde; voor alles wat fout is gegaan en wat ons wanhopig kan maken, sceptisch zelfs. Of iets vriendelijker: nuchter en realistisch. En dan moet je niet aankomen met 'eeuwige vreugde in het hart'.

De uitdrukking 'Hij heeft een verleden' betekent niet voor niets dat iemand dingen heeft meegemaakt of dingen heeft gedaan die heel erg waren en die geleid hebben tot de gedachte dat er geen al te positieve dingen meer verwacht moeten worden. 'Hij heeft een verleden.' 'Zij heeft een verleden.' In het koninkrijk van God is dat eigenlijk zoets als vloeken. In het koninkrijk van God, waar Jezus Heer is, hebben we geen verleden meer, maar een toekomst. Jezus heeft afgerekend met ons verleden. Jezus heeft ons verleden gedragen en verzoend. Jezus heeft het boek van ons verleden gesloten en het boek van onze toekomst geopend.

En zo leren we om te leven vanuit de toekomst. En als we dat echt gaan doen, leven vanuit de toekomst, leven vanuit de volkomen heerlijkheid waarin alles draait om de lof, de liefde, het licht van God – als we dat gaan doen, dan zal er warempel iets verrassend gaan gebeuren. Iets wat we misschien nooit verwacht hadden, gezien ons verleden. We gaan het begin van de eeuwige vreugde in ons hart voelen. 'Eeuwige vreugde in mijn hart.' Dat is niet dat je altijd blij bent hier op aarde. Het geeft vooral ook aan dat het om een vreugde gaat die van een heel andere kwaliteit is dan wat we in zijn algemeen onder vreugde verstaan. Veel van onze dagelijkse vreugde richt zich op wat er in relaties aan mooie dingen gebeurt, tussen vaders, moeders en kinderen; of we zoeken vreugde in een pretpark; of we zijn verheugd omdat we een project succesvol hebben afgerond; of we gaan uit ons dak omdat onze voetbalclub gewonnen heeft of omdat de pianist tijdens het concert zo buitengewoon mooi heeft gespeeld. Dat is allemaal vreugde. En er is op zich niets mis mee. Maar we moeten het niet verwarren met de eeuwige vreugde. De eeuwige vreugde die we nu al in ons hart kunnen voelen wordt aangewakkerd door de volkomen heerlijkheid waar we naar uit zien, wordt aangewakkerd door beelden van onze toekomst waarin Christus alles in allen zal zijn, wordt aangewakkerd door de glorie van God die alles omvat en alles overstijgt.

--

'Een begin van eeuwige vreugde in ons hart.' Dat gaat dus gebeuren als we zowel heden als verleden uit handen geven en in Gods hand leggen om ons te richten op de toekomst.

Maar hoe doe je dat: je oefenen in leven vanuit de toekomst? Dat ontdekken we als we kijken hoe gedenken werkt, hoe herinneren werkt. Voor gedenken nemen we tijd. We kiezen er een moment voor uit. We staan stil, we lezen een boek over wat er gebeurde, we kijken naar een foto, we zijn twee minuten stil, we bezoeken een locatie met een verleden. Als het gaat om herinneren: we halen herinneringen op door te praten over wat er gebeurd is. Vaker nog dienen

herinneringen zich eenvoudigweg aan omdat we ze in ons meedragen, omdat ze een plek hebben gekregen in ons geheugen en ons lichaam.

Zo zal het dan ook wel ongeveer gaan met het gedenken, het herinneren van de toekomst. Alleen, die toekomst is er nog niet geweest, heeft zich nog niet kunnen vastzetten in ons geheugen, in ons lichaam, in ons hart. Hoe gaat dat gebeuren? Dat het gedenken van de toekomst even eenvoudig wordt als het gedenken van het verleden?

Dat is in wezen heel eenvoudig: kies er een moment voor, neem twee minuten stilte, verdiep je in de toekomst, spreek over de toekomst, haal toekomstige herinneringen op, bezoek een plek waar gesproken wordt over de toekomst, waar de toekomst in beeld wordt gebracht, waar de toekomst wordt gevierd alsof die al in het heden was. En zorg dat dat alles zich in je vast zet.

Hoe?

Lees nog eens de Bijbelgedeelten die we lazen. Eigen ze je toe. Durf te geloven dat niets boven de volmaakte heerlijkheid van Gods toekomst uitgaat en dat elke minuut dat je je daarin verdiept gewonnen tijd is.

En ook dit: concentreer je op Christus, de opgestane, de eeuwige. Want dat eeuwige leven en die eeuwige vreugde zijn in Hem. En als jij je in Hem verdiept, Hem leert kennen, Hem gaat aanbidden, Hem je lust en je leven laat zijn, dan komt de toekomst naar je toe. Dan leef je vanuit de toekomst. Dan merk je dat het centrum van Gods grote verhaal ook het centrum wordt van jouw kleine levensverhaal en dat jouw levensverhaal wordt opgenomen in het verhaal van God, en dat het zo allemaal veel ruimer wordt in je leven. Je verlaat de benepenheid van het verleden om in het heden de toekomstige genade te proeven. De genade die op je toe komt vanuit Gods volmaakte rijk.

'En wel om God daarin eeuwig te prijzen.'

Eeuwige vreugde in je hart.
Leven vanuit de toekomst.

Heb de moed om nooit meer een mens met een verleden te zijn,
Maar altijd een mens met toekomst.
In Jezus' naam.

Laten we bidden...

Handreiking voor de liturgie

Psalm 105:1,3

Gebed

Lezing Zondag 22

Schriftlezing 1: Jesaja 11:1-10

Schriftlezing 2: Romeinen 8:18-25

Schriftlezing 3: Openbaring 21:1-5

Liedboek Gezang 114:1,2,3 *Ik zag een nieuwe hemel zich verheffen*

Preek **Leven vanuit de toekomst**

Gebed

Liedboek Gezang 118:1,2 *Op U, mijn Heiland, blijf ik hopen*

Liedboek Gezang 293:1,2,3 *Wat de toekomst brengen moge*

Gebed, stil gebed, gezamenlijk gesproken Onze Vader

Collecte

Gezang 123:1 *'k Geloof in God de Vader*

Gesproken geloofsbelijdenis over de Zoon

Gezang 123:5 *'k Geloof in God, de heilige Geest*